

Handläggare
Medea Sandblad
Telefon: 0850818070

Till
Farsta stadsdelsnämnd
2021-04-15

Informationsöverföring inom vård och omsorg (SOU 2021:4)

Svar på remiss från kommunstyrelsen

Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen av betänkandet Informationsöverföring inom vård och omsorg (SOU 2021:4).

Sammanfattning

I juni 2019 beslutade regeringen att tillsätta en särskild utredare med uppdrag att utreda och lämna förslag som rör informationsöverföring inom och mellan socialtjänst och hälso- och sjukvård. Utredningen har nu presenterat delbetänkandet Informationsöverföring inom vård och omsorg (SOU 2021:4).

I betänkandet föreslås en ny lag, lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation och kvalitetsuppföljning, som gör det möjligt för olika vård- och omsorgsgivare att elektroniskt dela dokumentation genom att frivilligt inrätta ett system för sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation. Lagen innehåller också en rad integritetsstärkande bestämmelser som måste följas av de vård- och omsorgsgivare som väljer att dela information.

Förvaltningen ställer sig i huvudsak positiv till utredningens förslag, men önskar förtydliganden på vissa punkter. Förvaltningen anser också att beslut om kvalitetsuppföljning inte bara bör kunna fattas av kommunfullmäktige, så som betänkandet föreslår, utan också av den direkt ansvariga nämnd som kommunfullmäktige har delegerat beslutanderätt till.

Bakgrund

I juni 2019 beslutade regeringen att tillsätta en särskild utredare med uppdrag att utreda och lämna förslag som rör informationsöverföring inom och mellan socialtjänst och hälso- och sjukvård. Utredningen har nu presenterat delbetänkandet Informationsöverföring inom vård och omsorg (SOU 2021:4).

Betänkandet har skickats på remiss till ett antal kommuner och andra berörda instanser, bland annat till Stockholms stad. Kommunstyrelsen har i sin tur skickat det på remiss till några instanser i staden, bland annat Farsta stadsdelsnämnd, för yttrande senast den 16 april 2021.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för ekonomi, som även ansvarar för kvalitetsledning, informationssäkerhet och dataskyddsfrågor. Medicinskt ansvarig sjuksköterska har lämnat synpunkter.

Remissen i sammanfattning

Under de senaste åren har andelen äldre i befolkningen ökat, liksom antalet utförare som är verksamma inom hälso- och sjukvård och socialtjänst. Därtill har det skett en snabb teknisk utveckling och en allt högre grad av digitalisering i hälso- och sjukvård och socialtjänst. Dessa stora strukturella förändringar har påverkat förutsättningarna för att bedriva hälso- och sjukvård och socialtjänst. Det finns i dag tekniska möjligheter att enkelt överföra digital information på ett sätt som tidigare inte varit möjligt. Samtidigt innebär den ökade digitaliseringen och möjligheten till elektroniska utlämnanden av känsliga personuppgifter att det uppstår nya sorters risker för intrång i den personliga integriteten.

För att regioner och kommuner ska kunna klara sitt uppdrag att leverera god och säker vård och omsorg även i framtiden behöver de juridiska förutsättningarna för att effektivt och säkert överföra information mellan verksamheter inom hälso- och sjukvård och socialtjänst utformas.

Utredningen föreslår en ny lag, lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation och kvalitetsuppföljning, som innebär utökade möjligheter att elektroniskt dela dokumentation mellan vårdgivare och omsorgsgivare och utökade möjligheter för kvalitetsuppföljning. En förutsättning för att någon inom vården eller omsorgen ska få ta del av dokumentation hos någon annan är dock enligt huvudregeln att den enskilde patienten eller omsorgsmottagaren samtycker till det. Den enskilde får, enligt den föreslagna lagen, ges elektronisk tillgång till sin dokumentation och ska på begäran få information om den elektroniska åtkomst som förekommit till dokumentationen om honom eller henne. Till lagen föreslås bestämmelserna i patientdatalagen om sammanhållen journalföring och kvalitetsregister överförs.

Utredningen gör bedömningen att det hos verksamheter inom socialtjänsten för äldre eller personer med funktionsnedsättningar och hälso- och sjukvården finns ett tydligt behov av att ta del av varandras dokumentation på ett enkelt och säkert sätt. Utredningen tar också ställning till de olika frågor som uppstår när personuppgifter av integritetskänslig karaktär görs tillgängliga mellan olika enheter inom hälso- och sjukvården och socialtjänsten.

Sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation

Utredningen föreslår att det ska bli möjligt att frivilligt inrätta ett system, kallat sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation, som ger verksamheter inom socialtjänsten som avser äldre eller personer med funktionsnedsättningar och hälso- och sjukvården möjlighet att få tillgång till varandras vård- och omsorgsdokumentation genom direktåtkomst eller annat elektroniskt utlämnande.

Sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation innebär att vård- och omsorgsgivare får göra dokumentation om patienter och omsorgsmottagare elektroniskt tillgänglig mellan sig, om den enskilde samtycker till det.

Den sammanhållna vård- och omsorgsdokumentationen inom socialtjänsten ska enligt utredningens direktiv enbart omfatta individinriktade omsorgsverksamheter inom socialtjänsten som avser insatser för äldre personer och personer med funktionsnedsättningar. Verksamhetsområden där det finns lagstiftning om tvång, till exempel missbruksvård och barn- och ungdomsvård, är uttryckligen exkluderade, då personen i de fall en utredning leder till en insats med tvång inte själv kan välja om informationen ska exponeras för andra delar av socialtjänsten eller hälso- och sjukvården.

Förutsättningarna för sådan elektronisk tillgång ska regleras i lag och utredningen föreslår en rad bestämmelser för att skydda den personliga integriteten.

Informationsöverföring för kvalitetsuppföljning

Utredningen bedömer att det finns ett klart behov av att kunna genomföra kvalitetsuppföljning med personuppgifter från flera vårdinstanser eller omsorgsgivare. Kvalitetsuppföljning innebär i den föreslagna lagen uppföljning av kvaliteten på hälso- och sjukvård och insatser för äldre eller personer med funktionsnedsättningar, med hjälp av personuppgifter från flera vårdinstanser eller omsorgsgivare.

Kvalitetsuppföljningen ger regioner och kommuner möjlighet att följa upp all den offentligt finansierade vård eller omsorg som de ansvarar för. Uppföljningen ska inte användas för att se utfall på individnivå, utan ska ta sikte på större skeden och processer. Kvalitetsuppföljning enligt den föreslagna lagen måste beslutas av fullmäktige i den ansvariga regionen eller kommunen och beslutet ska uppfylla de integritetsstärkande bestämmelserna och dataskyddsförordningens krav på personuppgiftsbehandlingar.

Vid både sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation och kvalitetsuppföljning gäller vissa integritetsstärkande bestämmelser om tilldelning av behörighet att ta del av personuppgifter, loggning och kontroll av loggar. Enskilda vård- och omsorgsmottagaren har rätt att motsätta sig att deras personuppgifter används vid kvalitetsuppföljningen och ska få information om den rätten. Identitetsuppgifter ska så långt det är möjligt vara krypterade, och tillgång till eventuella krypteringsnycklar ska vara begränsad.

För kvalitetsuppföljning bedömer utredningen att en särskild konsekvensbedömning avseende dataskydd enligt artikel 35 i dataskyddsförordningen behöver göras inför i princip varje kvalitetsuppföljning.

Sekretessbrytande bestämmelser

Utredningen föreslår en sekretessbrytande bestämmelse som innebär att en myndighet med hälso- och sjukvårdsverksamhet får lämna uppgifter till en enskild med sådan verksamhet som myndigheten anlitar, om uppgifterna behövs i den individinriktade hälso- och sjukvården.

Utredningen lämnar två alternativa förslag till en ny sekretessbrytande bestämmelse för socialtjänsten.

Alternativ A, *begränsad* sekretessbrytande bestämmelse, tillåter en verksamhet hos en myndighet (nämnd) inom socialtjänsten som avser insatser för äldre eller personer med funktionsnedsättningar att lämna uppgifter till andra sådana verksamheter inom samma kommun.

Detta förslag förutsätter att de integritetsstärkande bestämmelserna i förslaget om en ny lag genomförs.

Alternativ B, *generell* sekretessbrytande bestämmelse, ger alla myndigheter med verksamhet inom socialtjänsten inom samma

kommun möjlighet att lämna uppgifter till varandra, om den enskilde inte motsätter sig utlämnandet.

Detta förslag förutsätter att ytterligare generella integritetsstärkande bestämmelser införs i lagen om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten, som i huvudsak motsvarar de som finns i patientdatalagen.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen ställer sig positiv till utredningens förslag till ny lag om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation och kvalitetsuppföljning. Möjligheterna att få tillgång till varandras vård- och omsorgsdokumentation kan öka patientsäkerhet och kontinuitet i vården och omsorgen. Många omsorgsmottagare har kontakt med flera vårdgivare och förvaltningen bedömer att en sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation kommer att öka kvaliteten och stödja den personcentrerad och helhetssyn i vård och omsorg som nämnden eftersträvar.

Förvaltningen delar utredningens bedömning att regelverket behöver anpassas. Hälso- och sjukvård och socialtjänst behöver kunna dela uppgifter av betydelse för att säkerställa en god och säker vård och omsorg för den enskilde. Den personliga integriteten behöver också skyddas på ett träffsäkert sätt som svarar mot den snabba tekniska utvecklingen och de risker och möjligheter som den utvecklingen innebär.

Förvaltningen ser risken för integritetskränkning när information görs tillgänglig utan särskild sekretessprövning, men bedömer att nyttan är större, samt att risken kan begränsas genom tekniska lösningar avseende vilken information som görs tillgänglig. Detta kräver strukturerad dokumentation hos såväl vårdgivare som omsorgsgivare. Förvaltningen vill dock påtala att hälso- och sjukvård och socialtjänst idag inte bara har skilda system för dokumentation, utan även skilda kompetenser och terminologi. Det kan innebära en risk för missuppfattningar och felbedömningar när man delar information myndigheter emellan. Införandet av gemensamt fackspråk är en åtgärd som motverkar den risken.

Farsta stadsdelsförvaltning Ekonomi

Storforsplan 36, 11 tr.
Box 113
123 22 Farsta
Växel 08-50818000
Fax
farsta@stockholm.se
stockholm.se

Utredningen föreslår att enskilda ska ha rätt att motsätta sig att deras personuppgifter används i kvalitetsuppföljning. Samtidigt konstaterar utredningen att behoven av och vinsterna med kvalitetsuppföljning med personuppgifter från flera vårdinstanser eller omsorgsgivare är av sådan karaktär att de överväger integritetsriskerna, under förutsättning att integritetsstärkande

bestämmelser införs och dataskyddsförordningens krav uppfylls. Förvaltningen ser en risk med att identifiering och rensning av specifika personuppgifter från ett underlag för kvalitetsuppföljning innebär en ökad administration och möjligen behov av tekniska lösningar som inte finns att tillgå i dagsläget och som därför skulle behöva utvecklas. Förvaltningen önskar förtydliganden av konsekvenserna av möjligheten för enskilda att motsätta sig användning av deras personuppgifter i kvalitetsuppföljningen, såväl vad gäller administrationen av detta i praktiken, risk för brister i dataunderlaget för kvalitetsuppföljning samt risker för den personliga integriteten.

Utredningen nämner också att patienten eller omsorgsmottagaren får ges elektronisk tillgång till sin dokumentation. Tillgängligheten måste garanteras även i det digitala vårdmötet, både avseende talat och tecknat språk och tillgänglighet i form av information på lättläst. Inom målgrupperna som har insatser av nämnden är det också sannolikt vanligare att möjlighet att skaffa exempelvis Bank-ID är begränsad.

Enligt utredningens förslag får beslut om kvalitetsuppföljning endast fattas av kommunfullmäktige. Farsta stadsdelsnämnd ansvarar för att driva och följa upp socialtjänsten i ett stadsdelsområde med cirka 60 000 invånare, med stöd från Stockholms stads facknämnder som ansvarar för övergripande utvecklings- och uppföljningsfrågor inom socialtjänst och äldreomsorg. Förvaltningen anser därför att beslut om kvalitetsuppföljning bör kunna fattas av kommunfullmäktige *eller* den direkt ansvariga nämnd som kommunfullmäktige delegerat beslutanderätt till.

Förvaltningen delar utredningens bedömning att det finns ett tydligt behov av att hantera och utbyta information mellan myndigheter inom socialtjänsten i en kommun. Utredningen lämnar två alternativa förslag till sekretessbrytande bestämmelser för socialtjänsten, en begränsad och en generell. Förvaltningen bedömer att en generell sekretessbrytande bestämmelse innebär större risker för misstag och felbedömningar och därmed större risker för den enskildes personliga integritet. Det kan också i praktiken resultera i ett ökat behov av kontroll av efterlevnad och en mer komplicerad administration. Förvaltningen bedömer att utredningens förslag om en begränsad sekretessbrytande bestämmelse för insatser för äldre eller personer med funktionsnedsättningar skulle innebära mindre risker i

tillämpningen och samtidigt möjliggöra informationsöverföring där det är mest lämpligt och relevant.

Förvaltningen bedömer inte att utredningens förslag innebär någon negativ påverkan på jämställdhet, integrationspolitiska mål eller för barn och unga.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Gunilla Ekstrand
Stadsdelsdirektör

Marcus Grönqvist
Avdelningschef

Bilaga

Delbetänkande Informationsöverföring inom vård och omsorg
(SOU 2021:4)

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Gunilla Ekstrand, Stadsdelsdirektör	2021-03-25
Marcus Grönqvist, Avdelningschef	2021-03-25